

Muhasebe standartları uyumlaştırmasında geri adım

Yeni kural çerçevesinde bankalar bilançolarında yer alan borçların ve diğer bazı finansal araçların hem ‘gerçeğe uygun değer’ini hem de amortize edilmiş maliyetini rapor etmek durumunda olacaklar. Bu durum, ABD’de büyük bankaların birçoğunun defter değerlerinde milyar dolarları bulan oynamalara yol açabilecek.

ABD’nde muhasebe standartlarını belirleyen “Finansal Muhasebe Standartları Kurulu” (FASB) bankaların, bilançolarında yer alan borçları -kredi, alacaklar- “gerçeğe uygun değer” üzerinden raporlamalarını gerekli kılan ve geri dönüşsüz kredilerin tespitini hızlandıran bir standart değişikliği önerisini ilgili çevrelerin öneri hakkında görüşlerini almak üzere 26 Mayıs tarihinde yayınlamış bulunuyor.⁽¹⁾ FASB tarafından konuya ilişkin

olarak yapılan açıklamada, aynı zamanda ‘hedge fonları’na – risklerin azaltılması amacıyla portföyün karşıt yönde risk taşıyan kıymetlerle takviyesi – ilişkin muhasebe kurallarının basitleştirilmesini de amaçlayan standart değişikliği konusundaki görüşlerin 30 Eylül tarihine kadar Kurula iletilmesi talep ediliyor. Uygulamaya konulacak standart değişikliğinin 2013 yılında yürürlüğe girmesi öngörülüyor. Yeni kural çerçevesinde bankalar bilançolarında yer alan borçların ve

diğer bazı finansal araçların hem ‘gerçeğe uygun değer’ini hem de amortize edilmiş maliyetini rapor etmek durumunda olacaklar. Gerçeğe uygun değerde meydana gelecek değişiklikler birçok halde kapsamlı gelir tablolarında da dikkate alınmak durumunda olacaktır. Bu durum, ülkede faaliyet gösteren en büyük bankaların birçoğunun defter değerlerinde milyar dolarları bulan oynamalara yol açabilecek. FASB Başkanı Robert Herz tarafından yapılan açıklamada, yapılan

değişiklik, finansal tablolarda saydamlığın artırılması yönündeki amaç doğrultusunda finansal araçlara sahip finans kurumlarının ve diğer tüm kuruluşların raporlama yöntemlerini doğrudan etkileyecek.

Her ne kadar borçların –kredi, alacaklar- gerçeğe uygun değerinde meydana gelecek değişiklik bankaların gelir tablolarında gözükmeyecekse de, onların defter değerle-

ri, borçlara olan talebin azalması halinde düşebilecek. Sektörü temsil eden kuruluş olan Amerikan Bankerler Birliği, yaptığı açıklamada, FASB tarafından yapılan standart değişikliği önerisinin finansal sistemin devrevi hareketlere, konjktürel salımlara olan eğilimini arttıracığını ifade ediyor

FASB tarafından yapılan bu standart değişikliği önerisi, Amerikan bankaları ile karşıt yönde hareket

etmekte olan ABD dışındaki bankalarca uygulanmakta olan standartlar arasında mevcut olan farklılıkları daha da arttıracak ve küresel düzeyde uygulanmak üzere tek bir muhasebe standartları bütünü oluşturulması yolunda harcanmakta olan çabalara da büyük darbe indirecek.

Eleştirmenlerce, bankaların gelir tablolarında daha fazla oynaklığa yol açacağı ileri sürülen standart

değişikliği ile her ne kadar yatırımcılar için banka mali tablolarındaki şeffaflığın artırılması amaçlanıyor ise de, finansal hizmet temin eden kuruluşların bu değişikliğe karşı çıkması bekleniliyor⁽²⁾

FASB Başkanı Herz önerilen bu değişiklikle, Amerikan bankalarının, şirketleri, sahip oldukları finansal kıymetleri cari piyasa fiyatları üzerinden değerlendirme durumunda bırakacak şekilde, gerçeğe uygun değer muhasebesini daha kapsamlı bir şekilde uygulamaya başlayacaklarını ifade ediyor. Bu yaklaşım, yaşanan finansal kriz sürecinde en önde gelen tartışma konuları arasında yer almış ve eleştirilenler bu yöntemin, finansal piyasalarda maruz kalınan sarsıntılı dönemde bankalarca gösterilmek durumunda kalınan zararları daha da şişirdiğini – ve dolayısıyla krizin daha da derinleşmesine yol açtığını – ileri sürmüşlerdi.

FASB'nin uzun zamandır uygulamaya konulması beklenen planları arasında, türev araçlar gibi ticaret konusu finansal araçların, aynen ABD dışı bankalar için Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nca da (IASB) önerildiği gibi, piyasa fiyatları üzerinden değerlendirilmesi öngörülmüyor. Ancak

borçların ve borç benzeri finansal araçların da piyasa fiyatları üzerinden değerlendirilmesini önermek suretiyle FASB, IASB'nin yaklaşımdan köklü bir biçimde uzaklaşmış bulunuyor.

Standart değişikliğinin kapsamı öngörülen finansal araçlar arasında bazı kredi kartı borçları, güvenceye alınmamış borçlar ve şirketlere verilen borçlar bulunuyor.

Bazı eleştirileri hafifletmek amacıyla, FASB önerileri, bankaların bilançoları üzerinde ayrı bir satır olarak, varlıkların, uzun bir dönem boyunca izlenen değer değişimlerini yumuşatacak şekilde amortize edilmiş değerlendirmelere ayrıntılı biçimde yer vermelerini de gerekli kılıyor

Sahip olunan varlıkların değerini uzun bir dönem boyunca izlemek suretiyle istikrarlı bir görünüm ortaya koyması nedeniyle amortize edilmiş maliyet yöntemi, IASB, kural koyucular ve mevduat bankaları - perakende – tarafından daha çok tercih edilen bir değerlendirme yöntemi.

FASB başkanı Herz konuya ilişkin olarak yaptığı açıklamada, borçlar ve borç benzeri finansal araçlar konusunda hem gerçeğe uygun değe-

rin hem amortize edilmiş maliyetin açıklanmasını öngörmek suretiyle Kurulun, hem kural koyucuların hem yatırımcıların ihtiyaçlarına cevap vermeyi amaçlamış olduğunu belirtmiştir.

Muhasebe uzmanları, değişik görüşler arasında bir uyum sağlanması için Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (FASB) tarafından sarf edilen çabaları olumlu şekilde değerlendirmekte iseler de, 20 Sanyilemiş Ülke (G 20) tarafından Haziran 2011 tarihi itibarıyla, küresel düzeyde uygulanmak üzere, yüksek nitelikli bir muhasebe standartları bütünü oluşturulması ve uygulamaya konulması yönünde alınan kararın gerçekleştirilmesinin çok zor olduğuna işaret ediyorlar. Uzmanlar FASB'nin bu girişiminin, bankacılık sektörüyle ilgili olarak küresel düzeyde reformların gerçekleştirilip, uygulamaya konulmasını daha da güçleştireceğini ifade ediyorlar.

Deloitte Şirketi finansal araçlar uzmanı Andrew Spooner, “şimdi esas soru hangi modelin tercih edileceği ve FASB ile IASB'nin aralarındaki görüş farklılıklarını nasıl gidebilecekleri” diyor.

(1) www.bloomberg.com/apps/news?pid....27.05.2010

(2) Financial Times, 27 Mayıs 2010, S. 15.